

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризується погіршенням стану здоров'я дітей дошкільного віку, зниженням рівня їх рухової активності, фізичної підготовленості. Зміни у соціально-економічному житті суспільства, занепокоєння станом здоров'я дітей, їх фізичною підготовкою до життя та шкільного навчання, нова концепція дошкільної освіти, спрямована на особистісно орієнтований підхід, спричинили потребу у педагогічних інноваціях, нових підходах до вирішення проблем у галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Зважаючи на необхідність зміцнення здоров'я молоді, доцільно розробляти нові стратегії розвитку фізичного виховання, у яких були б відображені традиційні підходи, наукові досягнення минулого та передовий вітчизняний і зарубіжний досвід. На впровадження новітніх форм і методів навчання та дбайливе ставлення до історичної виховної спадщини націлює Закон України «Про фізичну культуру і спорт», у якому акцентується увага на формуванні прагнення в школярів до рухової активності.

Фізичне виховання є провідним чинником загартування дітей та однією з важливих передумов гармонійного розвитку особистості. Воно виникло ще у первісному суспільстві в ігрових формах, продовжилося в боротьбі за виживання, увібрало в себе елементи військової підготовки, традиції олімпійських ігор. На сучасному етапі людина, її життя і здоров'я визначаються як найвищі людські цінності, бо саме вони є показником цивілізованості суспільства, головним критерієм ефективності діяльності всіх його сфер. Підтвердженням цього є й найважливіші стратегічні завдання, визначені національною програмою «Освіта (Україна ХХІ століття)» і «Діти України», Національною доктриною розвитку освіти й програмою «Здоров'я нації», що полягають у визначеному всебічному розвитку людини, становленню її духовного, психічного та фізичного здоров'я. Ці завдання відображено в Конституції України, Законі України «Про освіту», концепції національної безпеки України, що передбачають пошуки шляхів удосконалення процесу збереження, зміцнення й формування здоров'я підростаючого покоління та їх ефективного впровадження в процес життєдіяльності кожної особистості.

Окремі аспекти проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів досліджували Н. Денисенко, Г. Беленька, О. Богініч, А. Кошель та інші.

Проблема підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів є одним із завдань національної освіти і пов'язана з підтримкою здоров'я, та формуванням здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх вихователів ДНЗ.

Зазначимо, що володіння людиною відповідною компетенцією позначається терміном «компетентність». Якщо компетенція є наперед заданою нормою освітньої підготовки, то компетентність - це якість особистості, яка необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері.

Під компетентністю людини, зазначає В. Химинець, слід розуміти спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Загальні і фахові компетентності людина використовує в різних сферах діяльності для виконання певних завдань, вони також служать їй при виборі моделі поведінки в різних ситуаціях. Дотримуючись компетентнісного підходу, науковець стверджує, що вміє вчитися той, хто: усвідомлює мету освітньої діяльності; мотивований до ефективної освітньої діяльності; вміє організувати свою освітню діяльність; вміє відібрати потрібні знання; працює за обґрунтованим планом, який веде до поставленої мети; вміє здійснювати

моніторинг і самоконтроль освітньої діяльності; усвідомлює свою освітню діяльність і прагне до її вдосконалення [2].

Із поняттям здоров'язбережувальна компетентність тісно пов'язана дефініція здоров'я.

Феномен здоров'я був предметом дослідження багатьох науковців. Його сутність вивчали М.Амосов, Е.Вайнер, В.Войтенко, І.Мурахов, Г.Нікіфоров, Ю. Лісицин, В. Петленко та ін. Дослідження засвідчують, що категорія «здоров'я» визначається дослідниками як інтегративна якість повноцінного гармонійного людського буття в усіх його вимірах та аспектах.

Здоров'я – поняття багатопланове. Це не лише відсутність хвороб, а й комфортне психологічне самопочуття, гарний настрій, високий рівень пристосування, благополуччя. Тобто це гармонійне поєднання фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я як результат самодисципліни, самопізнання, самореалізації на основі стійкої потреби бути здоровим.

65-97 % дошкільнят мають проблеми зі здоров'ям. Тому на сучасному етапі є актуальними питання повернення значущості фізичної культури, зниження захворюваності серед дітей, зміцнення здоров'я, підвищення фізичної та психічної підготовленості, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання та самоосвіти з метою підвищення рівня професійної підготовки фахівців, від яких залежить рівень здоров'я та культури здорового способу життя кожної дитини. Одним із базових напрямів професійної підготовки вихователів до роботи з дітьми у галузі фізичного виховання та здоров'язбереження є власне рухова підготовленість з гімнастики, рухливих ігор, оволодіння системою знань про фізичну культуру тощо. Для розвитку у дітей рухової функції (системи правильних рухових умінь та навичок і пов'язаних з ними фізичних якостей), забезпечення їх біологічної потреби в рухах, створення умов для збереження і зміцнення здоров'я, вихователі мають володіти теоретичними знаннями, практичними вміннями щодо організації і керівництва системою фізичного виховання та оздоровлення дітей. Володіння технікою виконання фізичних вправ, елементами техніки спортивних ігор, вміння доцільно планувати і проводити різноманітні форми роботи з фізичного виховання та оздоровлення – ті складники професіоналізму, що мають забезпечити виховання у дітей інтересу до фізичної культури. Фізична культура є частиною загальної культури особистості та суспільства, спрямована на зміцнення здоров'я, удосконалення фізичних здібностей, розвиток особистості засобами фізичного виховання.

Професійна підготовка вихователів передбачає також оволодіння знаннями про анатомо- фізіологічні особливості дітей раннього і дошкільного віку, закономірності росту і фізичного розвитку, їх обумовленості генетичними факторами та умовами довкілля, про фактори, що негативно впливають на фізичне і психічне здоров'я дитини, основами здорового способу життя. Вихователі мають усвідомити, що зниження фізичних кондицій, погіршення стану здоров'я свідчать про недостатню ефективність фізкультурно-оздоровчої роботи, пропущену нагоду для розвивання потенційних можливостей фізичного, психічного розвитку. У процесі організації фізичного виховання та оздоровлення в дошкільному закладі потрібно максимально послуговуватися професійними знаннями та вміннями для формування у дітей адекватного ставлення до себе, вміння максимально використовувати можливості свого організму, розкривати свої здібності [2].

Здоров'язбережувальна компетентність передбачає збереження власного фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я і здоров'я свого оточення. Вона включає:

- життєві навички, що сприяють фізичному здоров'ю (раціональне харчування, рухова активність, санітарно-гігієнічний режим праці та відпочинку);
- навички, що сприяють соціальному здоров'ю (ефективне спілкування, співчуття, розв'язання конфліктів, поведінка в умовах тиску, погроз, дискримінації, спільна діяльність та співробітництво);

- навички, що сприяють духовному та психічному здоров'ю (самоусвідомлення та самооцінка, аналіз проблем і прийняття рішень, визначення життєвих цілей та програм, самоконтроль, мотивація успіху та тренування волі).

Отже, проблема формування здоров'язберігаючої компетентності є однією з пріоритетних в контексті підготовки вихователя дошкільної навчальної заклади як такої, що має визначальний характер для формування здоров'язберігаючого освітнього середовища у поліпшенні здоров'я дошкільнят. Таким чином, необхідність підготовки майбутніх фахівців до здоров'язбережувальної діяльності є безсумнівною. Діти будуть цінувати, берегти і зміцнювати своє здоров'я в тому разі, якщо бачитимуть приклад діяльнісного ставлення дорослого до здоров'язбереження.

Кожен майбутній педагог повинен усвідомлювати особисту відповідальність за створення умов, які дають змогу «не нашкодити» фізичному та психічному благополуччю, на реалізацію методів і засобів навчання відповідно до фізіолого-психологічних принципів збереження здоров'я та вихованню високої культури здоров'я в усіх учасників навчально-виховного процесу.

Вирішення проблем збереження власного здоров'я закладено в самій людині, у знанні та розумінні нею проблем формування, збереження, зміцнення і відновлення його, а також в умінні дотримуватись правил здорового способу життя.

Люди повинні усвідомлювати, що майбутнє кожного, як і держави в цілому – за здоровим поколінням, бо фізично і морально здорова людина здатна творити і приносити користь іншим людям.

Література

1. Гаращенко Л.В. Здоров'язбережувальні методики виховання у фізкультурно-оздоровчому процесі сучасного дошкільного закладу / Л.В. Гаращенко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіст. Ун-ту. – Рівне, 2011. - Вип.1 (44) – С.67-71.
2. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [текст] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakinpgo.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

УДК 378.14.035.6-057.875

Попович Мирослава Михайлівна, магістр спеціальності «Дошкільна освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник - канд. пед. наук, доцент Пинзеник О. М.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Модернізація національної системи освіти вимагає глибокого переосмислення теорії та практики виховання майбутніх громадян суспільства. Це й зумовлює необхідність удосконалення процесу формування національної свідомості студентської молоді. Саме від рівня сформованості національних поглядів залежить громадянська позиція та соціальна активність особистості, усвідомлення нею місця та ролі в політичному, соціальному та культурному житті свого народу.

Особливої уваги сьогодні набуває проблема формування національної самосвідомості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Адже від рівня її сформованості залежить результативність організації навчально-виховної роботи в дошкільному закладі. Вихователь є носієм національних ідей, зразком для наслідування, що впливає на інтелектуальну та емоційну сферу особистості дитини-дошкільника.

У ході дослідно-експериментальної роботи було встановлено, що ефективність процесу формування національної самосвідомості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку можна оптимізувати, дотримуючись певних педагогічних умов, які полягають у:

– практичному застосуванні набутих знань про історію, культуру, традиції рідного народу під час вивчення суспільних дисциплін, організації виховних заходів, участі у

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>